

СРПСКИ ГЛАСНИК

Православне црквене општине Свети кнез Лазар у Прагу

2/2012

Темељи храма на Аљасци

70-годишњица светог Горазда Чешког

Сезона српских слава

Чеси помогли у Ораховцу

9771805594001

Божии́на посланица

ХРИСТОС СЕ РОДИ, ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!

Божии́ни празници нас сваке године подсећају на догађаје везане за долазак Господа Исуса Христа на земљу. Превечни Бог, Син Божији, је постао човек а као Богочовек остварио спасење света.

Речи анђеоске песме, коју су чули витлејемски пастири, је постала неодвојиви део божии́них литургијских текстова. И то не само божии́них, већ и свака Божанствена Литургија почиње слављењем Вишњег Бога, и жељом да на земљи буде мир а међу људима добра воља.

Али какав је то мир, (и на старословенском мир), који уз добру вољу желе анђели људима? То је велики Божији дар. Претпостављамо да ће људи бити милосрдни, саосећајни, праведни и покорни. Анђеоски мир је превасходно плод љубави, као највеће Божије заповести. Љубав је најважнија од свих вечних људски вредности. Љубав из чисте праведности прелази у истинско једнодушје. Када волиш, не можеш људима чинити зло: „Љубав дуго трпи, благотворна је, љубав не завиди, љубав се не горди, не надима се, не чини што не пристоји, не тражи своје, не раздражује се, не мисли о злу, не радује се неправди, а радује се истини.“ (1 Кор. 13, 4–6). Уноси слогу и искреност у међуљудске односе. И збот тога уколико у нашим срцима треба да влада мир, морамо да „љубимо Господа Бога својега свим срцем својим, и свом душом својом, и свим умом својим, и свом снагом својом, а ближњега својега као самога себе.“ (Мк 12, 30) Једино када будемо имали мир у свом срцу, биће могуће успоставити мир око нас и на целом свету.

Честитам Вам овогодишње празнике Рођења Господњег. Призивам на Вас Божији благослов, духовну радост у здрављу и добром расположењу и у долазећој новој 2013. години.

ХРИСТОС СЕ РОДИ, ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!

С архипастирским благословом
Митрополит Чешких земаља и Словачке, Христофор

Драги читаоци,

Ево нас и у другом броју нашег и Вашег СРПСКОГ ГЛАСНИКА. У њему бележимо догађаје који су се одиграли између Видовдана и Божића ове 2012. године. Било их је, хвала Богу, благословених, духовних, културних, медијских, спортских, као и у претходном периоду.

То значи да се српска заједница у Прагу и Чешкој, осим што овде живи и ради стара и о очувању својих обичаја и традиције. У томе нам несебично помажу и наши чешки домаћини и пријатељи. И не само нама овде, него, како се види у овом броју, и нашим угроженим Србима на Косову и Метохији.

Поред тога, у госте нам стално долазе и Срби са свих страна српских и европских. А највећа подршка и благослов нам долази од Његовог Блаженства митрополита Чешких земаља и Словачке г. Христофора и Магистрата града Прага који нам помаже да све то остане и записано у овом нашем скромном часопису који је пред Вама.

Срећне и благословене Божићне и Новогодишње празнике вам жели Редакција.

Протојереј Срђан Јаблановић,
главни уредник

САДРЖАЈ

4 Темељи храма на Аљасци

Мисија митрополита Христофора

6 Митра св. Василија Острошког

Игуманија и сестре манастира Жупа на Дејвицама

8 Епископ Горазд Чешки

70 година од мученичке кончине

9 Протојереј Срђан Јаблановић

Разговор за часопис Naše rodina

11 Акатист Светој Људмили

У храму на Храдчанима

12 На трагу Ђирила и Методија

Сећање на митрополита Доротеја

15 Поклон Чеха Србима

Шарпланинка Белка за радост и безбедност

16 Чеси помажу у Ораховцу

Радован Павлишта и Никола Каизр помогли жртвама шиптарског вандализма

18 Светониколајевско вече

Срби у Прагу прославили славу Светог Николаја

20 Сезона српских слава

Покровитељство својих светитеља прославили Ивановићи, Прелићи, Исаиловићи, Балтићи...

23 Диригент Марко Ивановић

Нова звезда чешке музичке сцене

24 Праг и српски сликари

Ненад Огњеновић снимио нови филм

26 Сlike Милана Коњовића

Емир Кустурица отворио изложбу слика

28 Београдски Мадригалисти

Одржали концерт у оквиру Адвентног фестивала

30 Византијско наслеђе

Чешки новинар о Косову у часопису Lidé a země

српски гласник 2/2012

Православна црквена општина у Прагу Свети Кнез Лазар, Бохуминска 526, 199 00 Праг 18, IČ 73634131. Српски гласник излази са благословом Христофора, архиепископа прашког, митрополита Чешких земаља и Словачке. Главни уредник: протојереј Срђан Јаблановић. Новинари сарадници: Дејан и Јована Баљошевић, Данка Николић, Нађа Андрејевић. Ликовни и графички уредник: Мира Антоновић. Фотографи: Татјана Стрелцова, Зоран Ковачевић, Александар Антоновић, Драган Павловић. Тираж 2000 примерака. Штампана Либертас захваљујући гранту Магистрата Главног града Прага. Регистровано под бројем МК ČR E 20888. ISSN 1805-594X. Часопис је бесплатан. E-mail: miraa@seznam.cz

Освештани темељи храма светог Ростислава на Аљасци

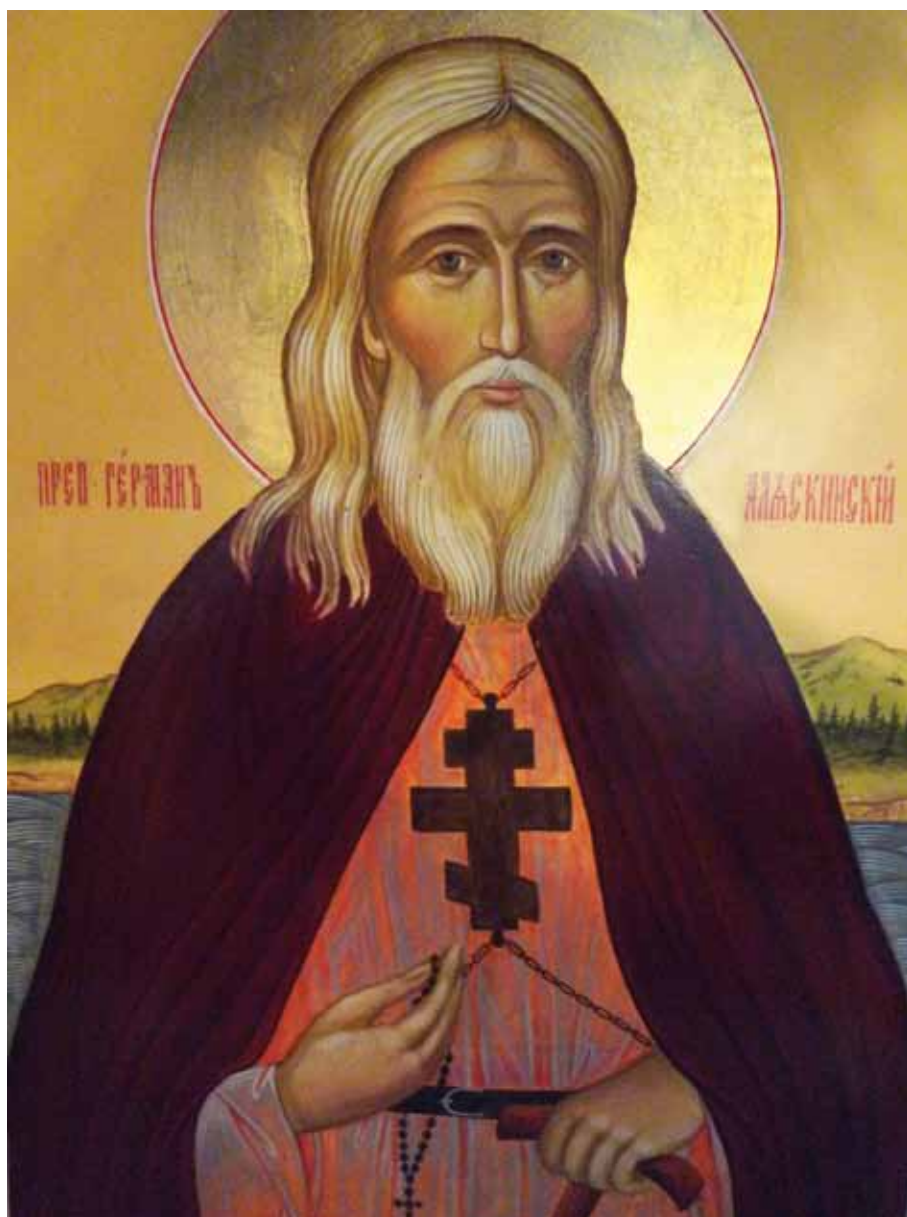

На свом мисионарском, ћирило-методијевском, путу, митрополит Чешких земаља и Словачке г. Христофор је у августу боравио на Аљасци. Том приликом је освештао камен-темељац новог храма посвећеном св. Кнезу Ростиславу Чешком у месту Тулуксак, на југозападу ове америчке државе.

Владика Христофор је, у овим крајевима настањеним житељима племена Јупик, који су православље примили пре више од 200 година од стране руских мисионара, боравио на позив епископа сан-франциског и целог Запада Америке г. Бенџамина.

Свети Ростислав је био благочестив владар, који је положио чврсте духовне темеље на овим просторима. Године 862. године, позвао равноапостолне Свете Ћирила и Методија, да дођу из Византије, из града Константинопоља и шире православну веру нашим прецима. Великоморавки Кнез Ростислав је скончао мученички за свој народ и Христову истину.

Свети Герман Аљаски је био апостол православља у Америци.

Тим поводом, владика Христофор је за нови храм даривао икону св. Кнеза Ростислава, а верницима овог краја њену мању копију. Храм, за који су средстава сакупили мештани, требао би да буде завршен 2013. године када Православна црква обележава 1150. година од када су на просторе тадашње Велике Мораве дошли св. Ђирило и Методије, на позив св. Кнеза Ростислава.

Митрополит Христофор је посетио и десетину парохија југозападне Аљаске, где је са верницима говорио о заједничком ћирило-методијевском путу који нас спаја.

Православни из племена Јупик целивају крст после службе.

Седамдесет година од стрељања епископа Горазда у Кобилисама

Православна црква у свом календару светих, 4. септембра слави светог новомученика Горазда Чешког.

Ове 2012. године навршило се 70 година од када су га Немци, на овај дан, заједно са још двојицом свештеника, стрељали у Прагу у Кобилисама.

Била је то одмазда за атентат на немачког заповедника за Чешку, генерала Хајдриха, на кога су пуцали чешки падобранци а потом се сакрили у православној цркви св. Ћирила и Методија у Прагу. Свети владика Горазд, који о томе није знао, у покушају да заштити Православну цркву, преузео је одговорност на себе.

У спомен на мученичко страдање владике Горазда, као и сваке године служена је Света архијерејска Литургија, коју је предводио митрополит православне Цркве Чешких земаља и Словачке г. Христофор, заједно са пољским епископом Јаковом из Гдањска, словачким Георгијем из Миха-

Место на коме је стрељан епископ Горазд.

Молитвени помен за епископа Горазда.

ловца, викарним Јоакимом из Хрубе Врбке, родног места владике Горазда, те бројним свештенством.

Након Литургије, на месту стрељања, у Кобилисама у присуству владика, свештенства, дипломатског кора и народа одржан је помен и положени венци.

Испред државе Србије, где је владика Горазд 1921. године у Београду хиротонисан од стране српског патријарха Димитрија, венац је положила амбасадор Србије у Чешкој г-ђа Маја Митровић. Протојереј Срђан Јаблановић је положио венац испред Црквене општине св. Цара Лазара.

Текст и фото: Ц. О. Св. Цар Лазар

Митра Светог Василија Острошког

Сестре манастира Жупе никшићке донеле у Праг митру св. Василија Острошког.

Крајем новембра, ове године, у Прагу су боравиле сестре манастира Жупа из околине Никшића, на челу са игуманијом мати Јефимијом. Са собом су на поклоњење, а по благослову митрополита црногорско-приморског г. Амфилохија, донеле митру св. Василија Острошког Чудотворца.

Тим поводом и по благослову митрополита чешких земаља и Словачке г. Христофора, у цркви св. Николаја на Дејвицама је служена Света Литургија и свештенство и верни народ града Прага је могао да се поклони и целива ову велику светињу.

На крају Литургије све присутне је поздравио старешина овог храма митроносни протојереј Павле Целич. О животу и чудесима св. Василија Острошког, које је он чинио како за свога живота, пре три века, тако и данас, пред својим целебним моштима у манастиру Острогу, казивао је, на руском језику, протојереј Зоран Дреновац.

Потом је све присутне, на крају, освешеним уљем св. Василија помазао протојереј Срђан Јаблановић. Сестре манастира Жупе, су изложиле и своје ручне, уникатне радове од икона до текстила, који су могли да се купе и тако помогне самом манастиру. О организацији ове благословене посете се највише постарао ђакон Борислав Рудић.

Митра Светог Василија Острошког за благослов.

Мати игуманија Јефимија и свештеници поред митре.

Са Свете Литургије у цркви св. Николаја на Дејвицама.

Благосиљам свима и свуда

Мали храм Успенија Пресвете Богородице на Олшанском гробљу у Прагу је за разлику од осталих храмова отворен сваки дан. Можемо да уђемо и осетимо тајанствену атмосферу православног храма украшеног иконама. Али нашу пажњу привлачи насмејани отац Срђан Јаблановић. Духовни отац Срба, који живе у Чешкој, не пропушта да нас благослови.

Протојереј Срђан Јаблановић, парох прашки, са породицом попадајом Верославом и ћеркама Милицом и Маријом.

Како човек постаје свештеник?

Родитељи ме нису васпитавали у вери и до тридесете године нисам био ни крштен. Као студент и новинар сам пропутавао целу Европу. Снажан утисак је на мене оставио филм Петера Веира – Сведок (Witness) снимљен у амишкој верској секти. Када сам стигао у Америку, желео сам да их посетим. Још као некрштен сам са српском делегацијом био недељу дана у Израелу, посетио сам Христов гроб и друге светиње у Светој земљи. Све су то били кораци на мом путу ка преобраћењу.

Када сте одлучили да се крстите?

После пада комунизма много младих људи код нас је одлучило да се крсти. И ја сам одлазио у један манастир и разговарао са старцима. Упорно сам запиткивао и поступно је у мојој души почело да се буди нешто што раније нисам осећао. Такође су у мом животу почела да се догађају мала чуда, тако да сам сазрео у одлуци да се крстим. Само крштење је за мене било као гром, тог тренутка се дубоко у мени нешто променило. Почео сам да одлазим редовно у цркву на богослужења, почео сам да се молим.

Да ли је то утицало на ваш посао?

Прво сам наставио да радим као новинар, али после сам се запослио као координатор за духовну и културну област у државној библиотеци. Организовао сам духовне семинаре за студенте и школе, на које је долазило око 150 деце. Предавања о духовном животу је посећивало око 500 студената. Позивао сам за њих госте као што је патријарх Српске православне цркве, а такође епископе и професоре. Владика Артемије ме је питао, да ли бих поред посла у библиотеци желео да служим у цркви као ђакон. Али то је већ био почео рат, а супруга и ја смо били принуђени да напустимо нашу кућу из центра Приштине. На крају рата је са Косова морало да оде 250 хиљада Срба.

Да ли православни свештеници могу да се жене?

Ја сам се оженио у манастиру Грачаница 1998. године. Тада сам био чтец. У Православној цркви је то први степен свештеног рукоположења. Рукоположио ме је српски патријарх Павле, који се упокојио пре две године. Ако се на свештеника рукоположи неожењен мушкарац, више се не може женити.

Где сте због рата морали да одете?

Неколико месеци смо живели у унутрашњости Србије, а онда ме је српски владика Артемије позвао у Београд да радим за епархију као координатор између Срба који су остали на Косову и Метохији са онима који су отишли. Једина институција, која је на Косову и Метохији остала била је црква, све остале су биле укинуте. Тамо сам радио две и по године. Такође смо штампали часопис и снимали филмове.

То је веома напето, шта се догађало касније?

2000. године Косово и Метохију посетио је прашку архиепископ Христофор. Довезао је помоћ и позвао епископа Артемија у Чешку републику. С епископом сам у Праг путовао и ја. То је било на почетку 2001. године. Дочекао нас је председник Хавел, били смо гости чешког парламента и сената, а владика је говорио на телевизији. У Прагу смо сазнали да овде већ седамдесет година, од 1930. године, нема српског свештеника. Не знам шта је разговарао владика Артемије са архиепископом Христофором, садашњим митрополитом чешких земаља и Словачке, али кад смо служили Литургију у храму св. Ђирила и Методија у Ресловој улици, владика ми је благословио да постанем свештеник и останем у Прагу. Било је то за мене чудо, али нисам био спреман. Замолио сам да добијем време за размишљање.

Да ли сте морали да се договорите са супругом?

Да, али знате, данас на то гледам као на грешку, зато што би хришћанин требао да буде спреман кад га Бог позове. Иако сам се молио сваки дан, то нисам успео да будем. Није ми било лако да одем из Приштине у Београд, а камоли у Праг...

Али сада сте овде, то значи да сте се на крају сагласили?

После шест месеци архиепископ ме је поново позвао. Нисам желео, али пристао сам, Бог ме је полако припремао. У Праг сам са супругом дошао крајем новембра 2001. Владика Христофор ме је прво рукоположио за ђакона, а после

недељу дана за свештеника, управо у храму Успенија Пресвете Богородице. У тренутку рукоположења сам осетио неизрецив благослов.

Од почетка служите овде на Олшанима?

Да. Овде се сусрећу три мањине: Срби, Руси и Чеси. Храм су саградили Руси. Наш краљ Александар, Масариков пријатељ, поклатио је звоно за храм. Овде су сахрањени српски војници из Првог светског рата. Карел Крамарж, први председник чешке владе, који је финансијски значајно допринео градњи храма, сахрањен је у крипти исто као и његова супруга руског порекла, Надежда. Ја сам постао духовник Срба, који живе у Чешкој републици.

Протојереј Срђан Јаблановић (рођен 17. фебруара 1961. године) је српске народности и потиче из Приштине. Апсолвирао је на Економском факултету у Приштини. Радио је као новинар, а касније и као организатор за духовну и културну област у Народној библиотеци. У тридесетој години се крстио у Православној цркви.

1998. године се оженио. Због рата на Косову и Метохији је 1999. године морао са супругом да напусти Приштину. Радио је код епископа Артемија у Београду као координатор. Када је са њим 2001. године дошао у Чешку добио је благослов да буде свештеник за српску мањину. На крају 2001. године допутовао је у Праг са супругом, владика Христофор га је рукоположио прво за ђакона, а после тога за свештеника Чешке православне цркве. Са супругом Верославом има две ћерке Милицу и Марију.

Да ли знате колико овде има Срба?

Око три, четири хиљаде. То су Срби из бивше Југославије, дакле из Србије, Босне или Хрватске. Са Косова и Метохије нас је мало. Преко седамдесет хиљада људи из бивше Југославије је прошло кроз Праг и наставило даље. Мањи део је остао. Оженили су Чехиње или Русиње. Многи од њих су добили чешко држављанство, али труде се да сачувају нашу традицију и да одрже узајамне контакте.

Да ли су већином верујући?

То се не може рећи. Када сам дошао, многи млади људи су почели да долазе у цркву, неки су се крстили, венчали се у цркви... У оквиру Чешке православне цркве имамо српску Црквену општину Светог Кнеза Лазара. Бринемо се о духовним потребама Срба, али и Чеха, Руса као и оних са енглеског говорног подручја, укратко са свима који дођу. Наша црква је за разлику од осталих, отворена сваки дан. Осим духовних потреба, негујемо традицију и културу. Наше владике, академици, књижевници, долазе у Чешку и држе предавања или литерарне вечери. Организујемо и изложбе. ➔

Да ли одржавате предавања и овде у цркви?

Не, предавања одржавамо на разним другим местима у Прагу. Прошле године смо од Магистрата главног града Прага добили две канцеларије у Дому народних мањина које се налазе близу станице метроа И. П. Павлова. Тамо нам је доступна и сала. Издајемо и часопис са називом Српски гласник. Зимус пред Божић сам сарађивао са чешком телевизијом ЧТ1 у снимању емисије о српским божићним обичајима. Често ми се обраћају професори са Карловог Универзитета, лекари или студенти, који путују у Србију са молбом за препоруку. Предајем студентима у школама о историји, а посебно о чешко-српским односима. Од доба Ђирила и Методија имамо изванредне односе.

Разговор је преузет из часописа Naše rodina

Прочитала сам да је ове године Православна црква чешких земаља и Словачке објавила годину Светог Растислава. Зашто?

Захваљујући кнезу Растиславу Чеси су први прихватили Хришћанство. Он је био тај који је 862. године тражио мисионаре због чега су Ђирило и Методије и дошли на ове просторе. Његови ученици су касније отишли у Србију. Чеси су као први примили Хришћанство пре Руса, Срба и других словенских народа.

Да ли већ знате како ће се прославити годишњица Св. Ђирила и Методија?

Велика прослава ће бити у Микулчицама 25. маја 2013. године. То је прво место у Моравској на које су крчили Ђирило и Методије. Тамо су остаци највећег храма из тог

времена. Митрополит Христорф ће на прославу позвати све православне патријархе.

У Чешкој живите десет година, како сте се овде снашли?

На почетку је то било мало тешко, нисмо имали стан, нити здравствено осигурање, а добили смо децу. Имамо две ћерке, једној је десет година а другој шест ипо. Сада већ имамо трајан боравак, а наша Милица, која је кренула у четврти разред је у чешком језику међу најбољима. Данас могу да кажем да се овде осећам као код куће.

Хокејиста Јаромир Јагр је православне вероисповести. Да ли сте га Ви крстили?

Крстио га је у нашој цркви отац Силвестар. Када је у Чешкој, долази у цркву. Последњи пут кад је овде био, служио сам парастос и Лутиргију за хокејаше, који су погинули у авионској несрећи у Русији.

Колико дуго ћете остати у Прагу?

Не знам ни дана ни сата, али можда до краја живота. Како време пролази, пре ће бити до краја живота. Мислим да моја служба овде има смисла. Често се сусрећем са људима и у нашој амбасади. Још од доба Масарика и краља Александра одржавају се добри одоси између наших амбасада. Путујем у Брно, Карлове Вари, Аш, свуда где живе Срби. Такође сам непрекидно доступан преко телефона. Многи ме зову и траже молитве за здравље или за покој душе. Неки желе да се исповеде, а други само да поразговарају. Посећујем их кад год и где год је потребно.

Да ли увек идете обучени у мантију?

Да, увек и свуда. Добро је да људи виде да сам свештеник, то је благослов. Где год да дођем, у ресторан, или док пролазим улицама града, људи ми траже благослов. А ја их увек благословим. Једном кад сам био у метроу прекопута мене је седео дечак од око пет година. Погледао ме је и радосно узвикнуо: Микулаш! А у школи у коју иде моја ћерка су је деца у почетку запиткивала: Шта ради твој тата? А она им је одговарала: Мој тата је Микулаш. А једном у трамвају девојчица је обраћала пажњу мајци: Мама, мама, види, то је краљ!

Изгледа да Вам се догађају мала чуда...

Да, на пример кад је Србија први пут играла фудбал против Чешке у Ухерском Храдишту, породица ме је наговарала да идем са њима на утакмицу. Нисам хтео, јер је било далеко. Али попустио сам на дечије инсистирање: Оче, мораш са нама. Кад смо стигли на стадион сви новинари су ме сликали. Био сам и у директном преносу чешке телевизије. После тога пристигло ми је мноштво телефонских порука из Србије: Оче, било је лепо видети Вас и поново слушати нашу стару химну: Боже правде... А уз то су наши победили три према један!

Текст: Јана Шилхава

Фото: Татјана Стрелцова

Преузето из часописа Naše rodina

Акатист Светој Људмили

Једно од најзначајнијих сабирања свих православних који живе у Прагу јесте свакако служба Акатиста светој великомученици Људмили у цркви св. Георгија на Храдчанима, у којој се налазе и њене мошти.

Тако је било и ове године, 28. септембра поподне, уочи њеног празника, и као и свагда на служби похвалних песама св. Људмили начелствује архиепископ прашки и митрополит Чешких земаља и Словачке г. Христофор. Ту је увек и велики број свештеника и верног народа.

Света Људмила је, како је познато, и пише у Акатисту посвећеном њој, живела крајем деветог и почетком десетог века и са српског двора је дошла на чешки, удајом за чешког кнеза Боровоја.

Свога славног унука, св. Кнеза Вјачеслава – Вацлава, васпитавала је и учила хришћанској православној вери.

Мученички је пострадала у месту Тјетин, код града Бероуна, где се у цркви посвећеној њој служи Света Литургија.

Често на Акатисту буду и владике из других помесних цркава, такође и свештеници. Традиционално долазе и хорови из Русије и Швајцарске.

Правило је да за ове дане дође и велики број жена које носе ово славно име, нарочито из Русије, где је промет и раширен култ св. Људмиле, да би биле на служби и причестиле се сутрадан на Литургији.

Након Акатиста сви присутни буду помазани светим уљем и поклоне се моштима ове свете Божје угоднице великомученице Људмиле.

На трагу Ћирила и Методија

Преузето из књиге Оци отаца Нађе Андрејевић.

Разговор са поглаваром православних верника Чешке и Словачке није само прилика да се од најнадлежније чује како мале верске заједнице опстају у земљама државног католичанства. Његово блаженство господин Доротеј, архиепископ прашки, митрополит чешких земаља и Словачке, радо прича о преплитању српске и чешке црквене историје.

Ваше блаженство, средином двадесетих година овог века, једна већа група свештеника и верника „народне чехословачке цркве“ прикључила се православљу. Који су били разлози за ту, такву одлуку?

Почнимо од 1918. године, када је Чехословачка на демократским основама добила самосталност, признату од Лиге народа, на челу са Томашем Гариком Масариком. Стечена слобода пружила је грађанима слободу вероисповести, без присиле. Под старим режимом те могућности није било. Ту слободу искористило је у Чехословачкој око пола милиона католика.

Да ли је међу њима било и свештеника?

Било је шестнаест свештеника лица. Они су у Ватикан упутили „Меморандум“ са молбом да се свештенство ослободи обавезног целибата и других строгих црквених правила. На тај њихов акт

стигао је из Ватикана негативан одговор. По свим тачкама. Онда су иницијатори „Меморандума“, верници и клер, одлучили да дефинитивно раскину са католичком црквом и потраже могућност оснивања друге религије.

Међу иницијаторима била су и два изузетно истакнута свештеника, Матеја Павлик и др Карел Фарски. Донета је одлука да се позове личност од ауторитета, да изложи учење које исповеда Православна црква. Павлик је обећао да ће пронаћи такву личност и с тим циљем кренуо у Југославију, где се састао са патријархом Димитријем, и детаљно испричао разлоге доласка. За мисију у Чешкој Српска православна црква је изабрала епископа Доситеја, који је знао чешки језик.

И он је, у ствари, стигао у својству тумача православља?

Ускоро је дошло до сусрета епископа Доситеја са иницијаторима промене

религије. Епископ је започео тумачење православља од времена апостолских, од васељенских и помесних сабора, објашњавао веровања Западне цркве, говорио о великом раздору међу црквама, када се средином 16. века католичка црква својим новотаријама одвојила од православља.

Чланови Сабора су саслушали све што је владика Доситеј детаљно изложио о православном учењу и примили, тачније: пристали су да приме православље, то јест да се врате вери коју су исповедали њихови преци пре одвајања Западне цркве. Епископ Доситеј је боравио извесно време у Прагу, па се вратио из ЧСР, о свему информисао патријарха Димитрија и поднео молбу да се хиротонише свештеник Матија Павлик. Затим се опет упутио у Праг. Други сабор је тајним гласањем изабрао Матију Павлика за епископа. Павлик се већ спремао за монашење, па је – у част

ДОРТЕЈ (ФИЛИП), АРХИЕПИСКОП ПРАШКИ, МИТРОПОЛИТ ЧЕШКИХ ЗЕМАЉА И СЛОВАЧКЕ (1913– 1999)

Рођен у хришћанској породици. Основну школу завршио у родном селу, а гимназију у Закарпатској области. Године 1933. је служио у војсци Чехословачке. После одслужења војног рока завршио је пољопривредну школу.

Године 1938. отишао је у манастир Светог Николе у Закарпатској области. 1939 је примио монашки постриг и добио име у част Светог Доротеја, епископа Тирског. 7. Априла 1940 на Благовести рукоположен је за ђакона, а 1941. године, на исти празник у јереја. Од 1942. г. служио у парохијама Мукачевске епархије. 12. јуна 1955. г. патријарх московски и целе Русије Алексеј га је рукоположио за епископа Кременецког. Исте године, на захтев митрополита Прага и целе Чехословачке Елевтерија почео је да служи у Чехословачкој Православној цркви. 19. августа на Сабору Прешовске епархије изабран је за епископа а 1963. г. произведен у чин архиепископа од стране митрополита Прашког Јована.

23. октобра 1964. г. на Четвртном помесном сабору Чехословачке Православне цркве изабран је за предстојатеља цркве. 25. октобра у прашком катедралном храму Светих равноапостолних Кирила и Методија је била његова интронизација.

4. јуна 1968. г. му је додељена титула магистар богословије, а 1984. г. – доктор богословије honoris causa Прешовског богословског факултета.

1992. г. на Осмом помесном Сабору Чехословачке Православне цркве, с усвајањем новог Устава, његова титула је била измењена у "Архиепископ Прашки, митрополит Чешких земаља и Словачке." Добио је велики број награда из реда Помесних Православних цркви. 1966. г. је био награђен орденом Светог Владимира Првог степена Руске Православне Цркве.

Упокојио се 30. децембра 1999. г. Сахрањен је на Олшанском гробљу у Прагу поред цркве Успења Пресвете Богородице.

једног од ученика Ђирила и Методија – изабрао монашко име Горазд.

Да ли је све то изведено без потреса?

Чинило се да је прелазак верника из католичанства у православље прошао без проблема. Али, писац Бродски одлучи да састави Катихизис а да за то није добио благослов. И његов Катихизис није био у духу православне догматике. Унео је у њега неке јереси. Затим је почео да га дели младим православцима. Онда је и доктор Фарски својим ауторитетом многе православне одвратио од истинског пута. Почели су да крше своју реч, обећање да ће се вратити изворној вери. Узалуд је владика Горазд путовао по земљи убеђујући људе да не прихватају Кати-

хизис који одбацује и владика Доситеј. Послушао га је тек мали број верника. Одјан је затим масован скуп на коме је за патријарха изабран доктор Фарски, који је прихватио учење неправославног Катихизиса.

Шта је тада урадио владика Горазд?

Раскинуо са отпадницима од православног учења, прешао у Моравску и није долазио у Праг. Он је обилазио домове и убеђивао породице, утврђујући их у истинском православљу, подсећао на мисионаре из Византије Ђирила и Методија, објашњавао како су та света браћа крстили и кнегињу Људмилу и кнеза Вјачеслава, њеног унука. Напори епископа Горазда имали су успеха, па

се доцније и у Прагу створила Чешка православна парохија.

После таквих српско-чешких релација и веза, каква је данас сарадња две цркве, Српске и Чешко-словачке?

Чешка православна црква никада неће заборавити изузетну помоћ Српске православне цркве. Она је пружила и помоћ у Словачкој, при добровољном повратку људи из унијатске цркве у православље. Учинила је то и у Прикарпатској Русији. Тамо је Српска црква припремала благочестиве младиће за свештенике, дајући им стипендије.

У недостатку епископа код нас, слала је Српска црква своје епископе. Једном речју, она је за нас исто што и мајка детету. И наша љубав према Српској цркви је неуништива. Сада, када она пати од рата, Чешка црква је, у границама својих могућности, организовала прикупљање новчаних средстава, куповину лекова, одеће и других неопходних ствари, шаљући све то у Југославију, тамо где људи пате од последица бомбардовања, где су оштећене или уништене зграде, порушене светиње, храмови, манастири, где умиру људи.

У српској верској литератури често се помиње владика Горазд, којег су свирепо уморили Немци. Каква су сећања на њега у данашњој Чешкој и Словачкој?

Свима је познато свето име и мученичка смрт епископа Горазда, који је заслужено уврштен у ред светитеља. Обављена је канонизација тог обновитеља православља у чешком народу, патриоте и борца за слободу. У Брну му је посвећена црква, а у Оломоуцу – бочни олтар.

Насилна атеизација начинила је полом и оставила пустош у душама многих Руса, Украјинаца, Чеха, Срба, Пољака, Румуна, Бугара и осталих који су живели иза гвоздене завесе. Када ће, по Вашем мишљењу, нестати њене последице?

Ова несрећа се највише одразила на школској омладини, којој је отворено забрањивана верска настава. Посета богослужењима забрањивана је прикривеније, али је и она подвргнута санкцијама. У многим породицама →

Митрополит Христофор и викарни владика Марк из Москве на помену владике Доротеју на Олшанском гробљу 30. децембра 2012. године.

родитељи су поучавали своју децу да сваки човек борави на земљи привремено, да постоји вечност која се остварује поштем, правичним и благочестивим животом. Примећујемо да међу младима има оних који желе да постану свештеници. У том смислу одговор је јасан. Али већ постоје генерације деце од некрштених родитеља. Они морају сами да нађу пут. Треба им помоћи, наравно, али мас-медији то махом не чине.

Државе у којима је атеизам био владајућа „релација“ ни до дан-данас, иако је много времена протекло од рушења Берлинског зида, нису вратиле имовину црквама. Није се то десило ни у Русији, ни у Југославији, ни у Чешкој... Како то објашњавате?

У државама где су на власти били атеисти Цркви нису враћена нека материјална добра. Тако је и код нас. Имовина није враћена православнима, али ни католицима. Наша црква је посебно оштећена, јер је због патриотске свести тешко пострадала за време немачке окупације. Нашу цркву су нацисти, у ствари, били ликвидирали. Немци нам ништа нису вратили од оног што је отето, али смо ми временом стекли оно што је најнеопходније. Не можемо се пожалити, иако је све далеко од избиља.

У Београду је својевремено објављено, неупадљиво и без коментара, да сте се дистанцирали од Свесловенског конгреса. Претпостављам да сте за такав гест имали добре разлоге и зато Вас питајте, Ваше блаженство, шта је остало од некадашњих панславистичких идеја?

У току припрема Свесловенског конгреса, према написима у новинама и другим гласилима, осетио сам да он има мало од оних свесловенских идеја које су мени блиске. Назирале су се политичке тенденције у правцу комунизма. Зато нисам желео да дајем званичне изјаве, али сам изашао у сусрет делегацији наше цркве која ме је посетила.

У време Дубчековог либералног режима, запажен је број грчко-католика (унијата), који су се 1950. вратили православљу, поново се ставио под јурисдикцију Рима. Као поглавар православних верника Чешке и Словачке, како видите будућност православља на прагу трећег миленијума?

У време режима Александра Дубчека неки су се вратили у ранију унију са католицима. Фанатизовали су их католици. Они који познају историјат наслоног закључивања Ужгородске уније 1649. године, нису заборавили да су тада од хиљаду православних свеште-

ника само шездесет тројица пристали на унијаћење како би се изједначили у правима са католицима. А католици су помоћу уније настојали да загосподаре православљем. Акт о прихватању уније није пронађен.

У наше време, међутим, католици су делимично остварили своје замисли. Питање уније отворено је једино у Словачкој. А у Чешкој – дали смо им... један унијатски храм био је у Прагу, а неколико ван Прага. Наших храмова у Прагу има три, а у Словачкој, где су их државне власти отеле, верници су себи подигли нове цркве. Наше цркве су толико препуњене да многи верници богослужење прате крај храмова. И у Прагу су нам храмови препуњени, а о источном делу наше цркве већ сам говорио. Шта ће бити у будућности?! Како Бог да. Ми остајемо верни свом светом православљу.

Каква је судбина малих верских заједница у земљама, да тако кажем, државнога католицизма?

Разне секте, као што је познато, увек настоје да искористе све реалне могућности конкретне ситуације. И не жале средства. Наша црква не располаже имањима и домовима, али је свесни верници издржавају добровољним прилозима. Тако ће надам се бити и убудуће, а не рачунам на изобиље.

Ипак, с великим надама ступамо у трећи миленијум. Црква је дело Божије и кроз њу се општи са Богом.

Конечно, како ће православни Чеси и Словаки прославити двехиљадиту годишњицу хришћанства?

Ових дана окупиће се у Витлејему представници православних цркава и свечано одслужити Божанску Литургију на месту где се родио Исус Христос. Његово блаженство патријарх Диодор позвао нас је да се у Јерусалиму окупимо за Божић. У епархијама и парохијама наши верници дочекаће овај празник у смиренним молитвама захвалности Богу и Пресветој Тројици, у слављењу, али без пијанства и претеривања у јелу. „Они што се у Господа уздају, као гора Сион стајаће вековима.“

Текст: Нађа Андрејевић
Фото: Татјана Стрелцова

Поклон Чеха Србима у Метохији

Када су у октобру чланови чешког удружења „Пријатељи Срба на Косову“ из Прага и неколицина Пољака из удружења „Пољаци за србско Косово“ били у посети Косову и Метохији, обишли су и повратничко село Жач. Тамо су сазнали да је проблем који стално притиска Србе повратнике, напад на њихову имовину, честа крађа стоке и пољопривредне механизације.

На њихово питање, шта би могли да учине за њих, србски мештани села Жач су им рекли да би проблем можда могли да ублаже набавком неколико шарпланинаца. Током њиховог боравка у Ораховцу и Великој Хочи, Г. Вацлав Дворжак и Г. Карел Хика замолили су нас да се побринемо око набавке два штенета шарпланинца из Горе или са Брезовице (Шара), оставивши нам одређена новчана средства за то, с тим да једно штене буде женка а друго мужјак, како би Жачани могли сами да размножавају чистокрвне шарпланинце.

Пре неколико дана смо на позив пријатеља из Горе, који је посредовао у набавци, отишли у Призрен да преуземо малу Белку. Такво име је ова мала Шарпланинка добила зато што је потпуно бела а пријатељи Горанци су нам рекли да је одлика изворних Шарпланинаца бела боја. Како је Белка код нас у Ораховцу боравила три дана, то је било и више него довољно да се наша срца вежу за ову племениту и нежну „Горанку“ густе беле длаке, округле главе и дубоких црних очију пуних љубави за свога домаћина (што смо јој ми били пуна три дана), весела и разиграна.

Јована Баљошевић код породице Шапић у селу Бање.

Шарпланинка Белка ће једном бити страх и трепет за вандале.

Није нам било лако одвојити се од ње, но када смо у уторак, 25. децембра изјутра у Жачу предали Белку младом Вељку Коматовићу, знали смо да је остављамо у добрим рукама, код доброг човека који неописиво воли ове четвороношце. Обећали смо Вељку да ћемо доћи да их посетимо поново и видимо како Белка напредује.

Након Жача продужили смо до села Бање где смо однели један од два лап топ компјутера, које су нам при расанку, 13. октобра у Великој Хочи предали пријатељи из Чешке, да их уручимо деци којој ће користити. Компјутер је отишао породици Шапић, Благоти и Валентини који имају четворо деце. Код куће смо затекли Благоту и Валентину са ћеркама Јованом и Милицом. Најстарији Дејан је био у Косовској Митровици где иде у средњу школу а најмлађа Катарина је тада била у обданишту.

У име наших земљака из Метохије, Коматовића и Шапића али и свих Срба, најсрдачније се захваљујемо нашим чешким пријатељима на њиховој доброти, племенитости и борби да се чује истина.

Текст и фото: Дејан и Јована Баљошевић, Ораховац

Братска помоћ из Чешке брачном пару Симић у Ораховцу

Прича коју су прочитали у медијима о Срећку и Лазарки Симић из Ораховца, у чију су кућу 21. децембра упали провалници и однели све што се могло однети, оставивши иза себе паролe УЋК на зидовима, дирнула је двојицу Чеха из Прага. За Ораховац су и раније знали, долазили су ту код својих пријатеља Срба, упознали људе.

Радован Павлишта и Патрик Никола Каизр дошли су на идеју да прикупе новац којим би помогли Симићима. Позвали су пар пријатеља који су са њима раније посетили Ораховац и саопштили им своју идеју. Ни дан није прошао, а на њихов рачун, отворен за ту прилику, већ је пристизао новац намењен овим људима. Њихови пријатељи су се одазивали један за другим, уплаћивали новац на рачун или давали лично Радовану и Патрику, који су одлучили да сами крену у Ораховац, посете Симиће и за прикупљени новац купе оно што им је најпотребније. Возећи цели дан, стигли су код својих пријатеља Радића у Ораховац. Заједно су, на Бадњи дан, после традиционалне сече Бадњака и литургије, посетили Симиће, саслушали њихову причу, и у доњем делу града купили кућне апарате који су им украдени (веш машину, усисивач, бојлер). Из Чешке су донели ТВ апарат, ДВД плејер и пеглу које су њихови пријатељи послали. „Ови зидови, са великим УЋК натписима морају бити окречени“ – помислио је Радован, посматрајући дубоко потресеног Срећка који је седео на каучу уништеном лудовањима провалника. Уз помоћ српских пријатеља довели су мајстора и договорили се са њим да среди собу, окречи зидове, префарба одређене делове, чим прођу Божићни празници, и још купе нови кауч. Стари Симићи су били дирнути да је неко из далеке земље дошао само због њих и донео све што им је било потребно. Док је Срећко само ћутао, Лазарка се захваљивала, и благосиљала младиће који су са мајстором прикључили веш машину и бојлер, повезали ТВ и дуго, благо разговарали са њима.

У својој муци и невољи Срећко и Лазарка су осим свих преко потребних кућних апарата добили велике и праве пријатеље.

„Нека вас Бог награди, децо моја – понављала је Лазарка – стари смо и болесни, без машине и бојлера тешко бих могла да оперем све ове ствари које су нам унередили. Знама да су ово урадили да би нас натерали да продамо кућу. Да нисмо стигли чим нам је комшија јавио, запалили би нам кућу само да би је купили за мале паре. Хвала вам, хвала много!“

Радован и Никола су остали у Ораховцу у току Божићних празника код својих пријатеља. Посетили су још пар породица, међу њима и породицу Станојевић у којој је пре два месеца рођена Анастасија. Донели су дар за Божић овој девојчици којој су млади родитељи незапослени, баба Јасна је преживела киднаповање шиптарских екстремиста 1998. и болује од рака, а деда Крста је после киднаповања

Радован и Никола су донели Божићне поклоне и Анастасији, принови у младој породици Станојевић.

Никола је о целом догађају снимио краткотражни документарни филм.

исте 1998. завршио у једној од масовних гробница УБК-а.

Радован, чији је отац Србин са Пала, а мајка Чехиња, одлично говори српски језик. Пре пар година после прве посете Ораховцу и светињама Косова и Метохије одлучио је да се крсти у Православној цркви Успења Пресвете Богородице на Олшанима у Прагу, код протојереја Срђана Јаблановића, где се у септембру

Симићи су жртве вандализма, који неће бити ни осуђен ни кажњен.

и венчао са Чехињом Габријелом. Међу пријатељима које је Радован доводио на Косово и Метохију, у жељи да их упозна са страдањима српскога народа, био је и Чех Патрик, коме је Радован кумовао на крштењу у истој цркви у Прагу. Патрик је добио име Никола, по Светом Николи, чију је икону из 1847. године са пријатељем фотографом, спасао из згаришта цркве Светог Николе у Приштини, запаљене од шиптарских екстремиста 18. марта 2004. године. После обнове цркве рестаурирану икону су Никола и Радован вратили у Приштину. Сада је на месту на којем је деценијама пре стајала. Радован, по професији информатичар-библиотекар и Никола, који је

новијар на телевизији, су боравећи у Ораховцу и Великој Хочи саслушали приче о животима овдашњих људи, проблемима и неизвесности у којој живе.

Посетили су манастир Свети Врачи у Зочишту, разговарали са свештеницима и монасима, учествовали у Божићним Литургијама у ораховачкој цркви и обичајима у домовима домаћина. Жеља им је да и убудуће наставе да помажу српском народу у својој племенитој братској мисији у нади да ће се истина о српским страдањима чути у Чешкој, али и у целој свету.

Текст: Оливера Радић
Фото: Дејан и Јована Баљошевић

Солиста на гитари Борисав Прелић, новинар Патрик Никола Каизр, прота Зоран Дреновац и митрополит Христофор.

Светониколајевско духовно вече

У Дому народних мањина у Прагу, у организацији црквене општине св. Цар Лазар, у присуству митрополита Христофора и верног народа, одржано Светониколајевско духовно вече, на коме је представљен и први број Српског Гласника.

Уочи празника Светог Николе, у Дому народних мањина у Прагу, одржано је духовно вече на коме је представљен први број часописа Српски Гласник у издању црквене општине св. Цара Лазара.

У пуној сали, у присуству поглавара православне цркве Чешких земаља и Словачке г. Христофора и верног народа Срба, Чеха, Руса, Украјинаца, Бугара, прво је отпеван тропар св. Николи и освећено жито и пресечен колач у част светитеља. Колач и жито је, као и за друге саборне скупове, припремио ђакон Борислав Рудић, по рецепту манастира Хиландара. Вино је стигло са Косова и Метохије из манастира Високи Дечани.

Неколико речи на, почетку, у вези првог броја часописа, казао је његов главни уредник протојереј Срђан Јаблановић. За велику помоћ у раду и лепом изгледу часописа, захвалио је ликовном и графичком уреднику Мири Антоновић.

Првенац је благословио Његово Блаженство митрополит Христофор и одржао беседу о св. Ђирилу

Сала у Дому народних мањина у Воцеловој улици.

Молитва светом Николају Мирликијском Чудотворцу пред почетак програма.

и Методију, којима је посвећена цела 2013. година када славимо 1150 година од њиховог доласка на ове просторе по позиву св. Кнеза Ростислава. Владика је посебно истакао Мораву и место Микулчице, где су првобитно дошли и где ће 24. и 25. маја 2013. бити одржана св. архијерејска Литургија и велика прослава коју ће предводити васељенски патријарх Вартоломеј а очекују се и други поглавари помесних православних цркава, међу којима и српски патријарх Иринеј.

На духовној вечери је говорио и Патрик Никола Каизр о спасеној икони св. Николе из истоименог запаљеног приштинског храма 2004. године и њеном повратку у обновљени храм 2011. г. О томе је написао и чланак у првом броју, а он сам је недавно крштен у цркви Успења Пресвете Богородице на Олшанима у Прагу и добио име Никола.

Свечано духовно вече употпунио је Бора Прелић извевши на гитари неколико старих српских песама. Међу гостима на овој духовној светковини био је и познати архитекта са Косова и Метохије, градитељ многобројних храмова по свим српским земљама г. Љубиша Фолић.

На крају су сви присутни, а уз помоћ појца протојереја Зорана Дреновца отпевали незваничну српску химну дијаспоре Тамо Далеко.

Архитекта Љубиша Фолић (у средини лево) у разговору након вечери.

Текст и фото: Ц. О. Св. Цар Лазар

Сезона српских слава

И ове, као и сваких, година, почетком јесени почиње и сезона слава, када српске породице славе свога светитеља заштитника и покровитеља својих породица пред Богом.

СВЕТИ АЛИМПИЈЕ
СТОЛПНИК

КОД ПОРОДИЦЕ
ИСАИЛОВИЋ

СВЕТИ ГЕОРГИЈЕ

КОД ПОРОДИЦЕ
ИВАНОВИЋ

СВЕТИ ЛУКА

КОД ПОРОДИЦЕ БАЛТИЋ

То што је наслеђено од родитеља и предака, настоји се сачувати и пренети на млађа поколења. Тако и овде у Прагу и Чешкој, сви који славе славу припреме колач, жито, свећу и вино за њихово освећење у своме дому или у цркви.

Сезона слава почиње од Михољдана (12. октобра), коју славе породице Рајлић и Костић, па св. Петке код Наташе, затим св. Луке код породице Балтић, Митровдана, св. Врача, Ђурђица, Аранђеловдана

код Дејана Ранђеловића у Карловим Варима, св. Алимпија Столпника код породице Исаиловић, св. Николе код архиепископа Симеона, проте Зорана Дреновца, породице Антоновић, Шкорић, Прелић, Кеџман, Кузмановић и других да би се завшила св. Јованом, код ђаконa Борислава Рудића, Шкрбића, Баховића, Стојановића, Џвијовића и Бате...

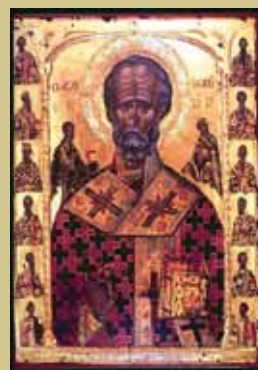
Поменули смо само неколико породица најревноснијих у прослављању сво-

јих патрона и светих угодника Божијих. Има и оних који на прославу одлазе у своје крајеве одакле потичу. А гости на слави су осим наших људи и Чеси, Руси, Украјинци и остали блиски породицама које славе.

О оним славама и породицама које имају славу у пролећно-летњем периоду писаћемо у следећем броју. Свима који славе славу и њиховим гостима на Многаја и благаја лета.

СВЕТИ НИКОЛА

КОД ПОРОДИЦЕ ПРЕЛИЋ

Саборна прослава славе светог Николе у Успенском храму

Свети Никола је саборно прослављен и у храму Успења Пресвете Богородице на Олшанима где колач и жито донесе десетак српских породица које живе у Прагу. Свог небеског покровитеља су прославили, као и сваке године, породице Кузмановић, Антоновић, Шкорић, Лазић, Кеџман... Заједно са њима освећењу жита и ломљењу колача придружили су се Руси, Украјинци и други православни који долазе у овај храм.

Свештеник је окадио кољиво, колач и све присутне. Благосиљао је и осветио колач и жито. После резања колача и преливања вином сви су певали тропаре:

1. Свјати мученици, иже добрје, страдалчествавше и вјенчавшсја, молитесја ко Господу, помилуватисја душам нашим.

2. Слава Тебе Христе Боже, апостолов похвало, мучеников радованије, ихже проповјед Тројица јединосушнаја.

3. Исаије ликуј, Дјева имје во чревје, и роди Сина Емануила, Бога же и чловјека; Восток имја Јемуј: Јегоже величајуше, Дјеву ублажајем.

На крају је свештеник узнео молитве за дом и све укућане, помињући имена свих чланова породице.

Текст: Ц. О. Св. Цар Лазар

Фото: Александар Антоновић

Славски колач се увек припрема посан.

Ратко Шкорић и Александар Лазић.

Породица Горана Кеџмана и верници у Успенском храму.

Млади композитор и диригент, са ангажманом у најугледнијим кућама и небројеним признањима, сарађивао је на постављању неколико опера у прашком Народном позоришту.

Марко Ивановић – нова звезда чешке музичке сцене

Као што је у Чешкој уобичајено, и ове године првога јануара одржан је новогодишњи концерт класичне музике у сецесијском здању Прага – Обецном дому на Тргу републике. За диригентским пултом тих свечаних концерата увек је неко од одабраних имена чешке диригентске елите. У раскошној, осликаној и златним рељефима украшеној музичкој дворани Обецног дома диригент реномираног концерта овога пута био је Марко Ивановић. Програм – чешки композитори: Бедржих Сметана, Витјеслав Новак, Антоњин Дворжак (од шестнаест Дворжаквих игара Ивановић је извео девет, последње у низу било је Српско коло).

Ко је и откуда Марко Ивановић међу проминентним именима чешке музичке сцене?

Име Марка Ивановића, дипломираног студента прашке Музичке академије АМУ (студирао је диригирање, компоновање и хорско дириговање) већ дуго се налази међу невеликим бројем младих музичара који пробијају баријере и освајају подијуме, награде, звања, признања, медије. Дипломирао је на три катедре Музичке академије и током дванаестогодишњег професионалног рада реализовао се и потврдио и као диригент, и као композитор. Две године после завршетка студија, 2003, победио је на Међународном такмичењу младих диригената у пољским Катовицама. У Пардубицама, једном од чешких градова са дугогодишњом музичком традицијом, одмах после завршених

студија добио је место сталног диригента Камерне филхармоније, а убрзо затим постављен за шеф-диригента овог реномираног оркестра. Истовремено је и гостујући диригент прашког Народнег позоришта.

Један од највећих успеха 35-годишњег диригента и композитора српско-чешког порекла (отац Србин, мајка Чехиња, до петнаесте године живео у Смедеревској Паланци) је извођење Ивановићеве опере Чудесна земља у Народном позоришту чешке метрополе (његова прва велика композиција). Дириговао је сам аутор. Творцима либрета као инспирација је послужила књига енглеског аутора Џералда Дарела Пакет који прича, пуна фантазије, необичних створења, нестварних пејзажа. Чудесна земља је добила високе оцене критике као „маштовита оперска експедиција и свет фантастике и којој се пева, прича, игра, лети – по сцени и гледалишту“.

„Такву врсту маште морала је да прати музика углавном постмодерна – можда помало еклектичка, али пре свега морала је бити подређена драмским, односно драматичним дешавањима које је захтевао либрето“ објашњавао аутор читаве идеје – Марко Ивановић.

Ивановић је блиски сарадник синова Милоша Формана, режисера и сценографа, са којима је, као диригент, учествовао на постављању неколико опера у прашком Народном позоришту. Са Милошем Форманом сарађивао је на реализацији џез опере Добро плаћена шетња ауто-

ра Јиржија Шлитра и Јиржија Сухог, коју је за прашко Народнег позориште 2007. г. режирао овај славни режисер. За ту поставку ове, у Чешкој веома популарне опере (први пут је у Прагу изведена 1965. г.) Марко Ивановић је урадио нову оркестрацију, а дириговао је у алтернацији са једним од најугледнијих чешких диригената старије генерације – Либором Пешекком.

Марко Ивановић посвећује доста времена и енергије (предаје и на прашкој Музичкој академији АМУ) такозваним „васпитним јавним концертима“ намењеним младој публици неупућеној у „скривене тајне и вредности класичне музике“. Сем извођачког дела посвећеног одређеним ауторима или периодима, Ивановић за те концерте припрема и усмена тумачења.

Један од овдашњих показатеља вредновања музичара, оркестара или диригената – је и њихово појављивање на Прашком пролећу, једном од најпознатијих европских музичких фестивала. Стати за диригентски пулт на мајском сусрету светских музичара у Прагу представља признање и улазак у ред високо ранжираних уметника.

На овогодишњем концерту у Обецном дому пред публиком је стајао један сигуран, енергичан, зрео, уверљив диригент коме се отвара пут ка светским музичким подијумима.

Текст: Данка Николић
Преузето из дневног листа Политика

Ненад Огњеновић снимио нови филм: Праг и српски сликари

Светска премијера дугометражног документарног филма је одржана у Прагу 28. новембра у градској библиотеци.

Имају ли српски уметници могућност светског признања за свој рад и таленат или им њихово порекло то онемогућује чак и у овој области?

Достојанствено и на префињен начин режисер Ненад Огњеновић у свом филму о српским сликарима, који су живели, студирали и стварали у Прагу, открива да поједине од њих нећете пронаћи ниуједној енциклопедији на свету. Жеља да их представи широкој публици проистиче такође из велике колекционарске страсти.

Режисер од самог почетка и сам чини мајсторске потезе вешто осликавајући живот сваког од њих, породично и материјално стање, целокупну политичку ситуацију и средину, које на сликаре имају директан утицај. Тврдње поткрепљује уметничким сликама, тако да је филм великим делом својеврсна изложба.

Амбасадорка Маја Митровић на прослави после пројекције у разговору са продуцентом Небојшом Нелетом Гарићем и режсером Огњеновићем.

Светислав Вуковић, Оснивачи
у баштини зграде САНУ

Јован Бијелић,
Карабурма

Стојан Аралица,
Воћњак

Режисер Ненад Огњеновић (сасвим десно) у гледалишту непосредно пре пројекције свог новог филма Праг и српски сликари.

Промишљеном скраћеницом, у пар кадрова, открива карактер и дубину талента сваког од њих, а у једном случају кроз портрете из различитих периода сликаревог живота приказује унутрашњу промену сликареве личности. Познанство, које са сликарима успоставља током свог рада и истраживања, успева да предочи гледаоцу до самих појединости.

Потресне су сцене хапшења младих српских сликара, у време Принциповог атентата због њиховог порекла, десетогодишње робијање које следи, као и боравак на фронту. Али је зато изузетно охрабрујући повратак стваралаштву после издржане затворске казне, или стварање током саме борбе.

Чини се да контраст тешког животног искуства и враћање сликарству, режисер намерно повезује сликама, које су после

тешкоћа проживљеног изоштреније, у изразу чистије, а тиме суштински јасније.

Да ли је то порука и подстрек умно притешњеним младим српским сликарима, наследницима ових великана, који ходају истим улицама Прага као некада они и имају исту прилику, али као да запостављају свој потенцијал?

Филм одаје утисак да је Огњеновић лично познавао сваког од представљених сликара, иако је то чинио на једини могући начин, преко слика и сведочења потомака.

Очигледна је режисерова жеља за поседовањем њихових дела, као и љубав према стваралашву. Значачки и са успехом обоје преноси на гледаоце.

Текст и фото: Мира Антоновић

Коста Хакман, Аутопортрет

Иван Радовић, Хармоникаш

Михаило Миловановић, Портрет војводе Радомира Путника

Коста Миличевић (1877 – 1920)
1898 проф. Војтјех Хинаис

Перо Поповић (1881 – 1941)
1904 – 1907 проф. Влахо Буковац
1908 проф. Франтишек Женишек

Бранко Радуловић (1885 – 1916)
1905 – приватна школа К. Рајснер
1906/1910 – проф. Влахо Буковац
1910 проф. Франтишек Женишек

Тодор Швракић (1882 – 1931)
1907 – 1910 – проф. Франтишек Женишек

Александар Шаца Лазаревић
(1888 – 1914)
1908 – 1913 проф. Ф. Женишек

Милош Голубовић (1888 – 1961)
1910/11 – проф. Франтишек Женишек

Михаило Миловановић
(1879 – 1941)
1913/14 – специјализација
Партизани су га стрељали
28. новембра 1941.

Јован Бијелић (1886 – 1964)
1915 – проф. Влахо Буковац

Стојан Аралица (1883 – 1980)
1917 – графика проф. Аугуст Бромс и проф. Мах Швабински

Милан Коњовић (1898 – 1993)
1919 – проф. Влахо Буковац
1920/ 21 – атеље Јан Зрзави

Коста Хакман (1889 – 1961)
1919/20 – проф. Влахо Буковац
и проф. Јосеф Лоукота

Стеван Чалић (1892 – 1943)
1919 – 24 – проф. Влахо Буковац
и проф. Франтишек Тиеле

Иван Радовић (1894 – 1973)
1919/20 проф. Јозеф Лукота
и Влахо Буковац

Борислав Богдановић
(1899 – 1970)
1919 – 1922 – студира приватно музику код Карла Хофмајстера изучавајући упоредо и сликарство. Дружи се и станује са Миланом Коњовићем.

Светислав Вуковић
(1901 – 1980)
1921 – 1927 – проф. Јакуб Обровски, Војтјех Хинаис и Карел Кратнер
1934 осликао иконостас православне цркве Св. Ђирила и Методија у Ресловој ул. у Прагу

Изложбу Милана Коњовића отво

Славни режисер Кустурица својим присуством подржава све веће догађаје везане за српску културу и уметност.

Важна дешавања су запажена не само од стране посетиоца већ и разних медија.

Изложбу Милана Коњовића, која је у мају одржана у Паризу у Српском културном центру, било је могуће видети и у Прагу у Галерији музеја Карловог моста од 14. до 27. новембра.

Иницијативу за одржавање изложбе је покренула Галерија Милана Коњовића из Сомбора у Србији, поводом пројекта Српски сликари у Прагу режисера Ненада Огњеновића. Изложбу је свечано отворио српски режисер светског имена Емир Немања Кустурица. Уводну реч су имали Петар Мраковић, директор сомборске галерије, Славиша Грујић, покрајински секретар за културу из Србије и Сава Степанов, српски историчар уметности из Новог Сада. Реализацију пројекта је активно подржао Весо Ђорем и удружење Лука Лу.

Аутор изложбе, Сава Степанов, пише о Милану Коњовићу као о једном од

Милан Коњовић (1898–1993) је студирао на Академији ликовних уметности у Прагу код професора Јозефа Лоукоте, Влаха Буковце а касније и код Јана Зрзавог. У Прагу је упознао и своју будућу супругу Ему Маштовску.

најпознатијих српских сликара двадесетог века. Поживевши 95 година, дуговечношћу и стваралачким радом обухвата уметничке правце читавог једног века. Најранија дела су му из 1912. године. У паришком кругу, између два

рата, формира свој експресионистички израз који развија до пред саму смрт 1993. год. У првој половини двадесетих година се дотиче кубизма, а у послератним четрдесетим и педесетим годинама брани слободу у изражавању оштро се противећи социјалистичком реализму. Седамдесетих година је учесник постмодернизма, а осамдесетих година цитира Византију циклусом слика.

Коњовићеве слике садрже својствен уметнички израз. Једноставним сценама као што су пејзажи, портрети, мртва природа, интеријери бележи цео двадесети век субјективно му приписујући дух и карактер.

рио Емир Кустурица

Изложба је одржана првенствено захваљујући ангажовању
Весе Ђорема, оснивача удружења Лука Лу у Прагу.

Хор „Београдски Мадригалисти“ на прашком фестивалу

У цркви светог Спаса у Прагу, код Карловог моста, у оквиру међународног Адвент фестивала, прошле године је гостовао и чувени српски хор „Београдски Мадригалисти“.

Мадригалисти су на овом фестивалу наступили заједно са хоровима из Немачке, Холандије, Литваније, Бугарске, Француске, Румуније и Италије.

Наш хор је извео дела духовне музике старијих и млађих српских композитора Тајчевића, Станковића, Маринковића, Максимовића, Трбојевића, Јефтића, Миладиновића, као и две Илићеве Божићне песме.

Хором је дириговао г. Александар Брујић, а концерту је присуствовала и амбасадор Србије у Чешкој, ексцеленција г-ђа Маја Митровић.

Како је тога дана прослављан и св. Јован Златоуст, који је и слава хора, који, иначе, ове године слави и 60. година свога постојања, а и добитник је ордена св. Саве, колач је за ту свечаност пресекао протојереј Срђан Јаблановић, парох прашки. Он је

свечарима, на челу са домаћином славе и председником хора г. Десимиром Стијаковићем и потпредседником г. Милошем Дебељковићем, пренео благослов митрополита Христофора, поглавара Православне цркве Чешких земаља и Словачке и подсетио на њену историју и везе са српском црквом.

Текст: Ц. О. Св. Кнез Лазар, Праг

Фото: Драган Павловић

У част Светом Јовану Златоустом, који је слава хора, домаћинима су освештани колач и жито.

Српске тенисерке на Староместком тргу

Почетком новембра, 3. и 4. у Прагу су се у финалу светског Купа Федерације, Фед-Купа, састале женске екипе Србије и Чешке. Славиле су Чехиње са 3:1. Но, и поред пораза, пласман у финале је већ највећи успех нашег женског екипног тениса.

У репрезентацији Србије наступиле су Ана Ивановић, Јелена Јанковић, Бојана Јовановски и Александра Крунић. Селектор је био Дејан Вранеш. Финалу је присуствовала и министарка спорта у Влади Србије Алиса Марић.

Поред бројних обавеза, тренинга и самог меча у финалу наша екипа је успела и да на кратко прошета центром Прага, где је начињен и овај снимак на Старометском Тргу.

Пријатељи из Беча

Група Срба из Беча, црквене општине Светог Саве, на челу са г. Драганом Вукићем, боравила је, крајем септембра, на празник св. Људмиле Чешке, у посети црквеној општини св. Цара Лазара у Прагу.

У цркви Успења Пресвете Богородице на Олшанима присуствовали су св. Литургији а потом посетили Храдчане и поклонили се моштима св. Људмиле.

Пре тога наши пријатељи из Беча обишли су и логор Терезин и посетили тамницу и поклонили се сенима Гаврила Принципа.

Игуман Данило у посети нашој цркви

Крајем октобра је у посети нашој црквеној општини, св. Цара Лазара у Прагу, боравио игуман манастира Ђурђеви Ступови у Беранама у Црној Гори о. Данило. Манастир је, иначе, седиште владике будимљанско-никшићког Јоаникија, који је и сам, пре неколико година, представљао српску цркву, овде у Прагу, на устоличењу за митрополита Чешких земаља и Словачке г. Христофора.

Игуман Данило је, у цркви на Олшанима, на св. Луку и св. Петра Цетињског, заједно са старешином храма протојерејем Владиславом и о. Срђаном, служио Свету Литургију.

Игуман Данило је рођен у Чешкој, у месту Двур Кралове, где је провео детињство и говори чешки језик. Након 17 година посетио је и своје родно место и родбину која тамо живи.

Византијско наслеђе на Косову

Косовске планине скривају на десетине српских манастира, који нису туристичке атракције већ усрдно испуњавају своју исконску мисију – служење Богу. Православни Срби одбијају да се помире са губитком Косова и Метохије.

У овој области је настала прва српска држава а сведоци хиљадугодишње хришћанске традиције су десетине мањих и великих манастира размештених по косовским планинама. Међу најпознатијим су Грачаница и Високи Дечани. Манастире са знаменитом прошлошћу и садашњошћу налазимо такође у околини Косовске Митровице.

Српски манастири опкољени албанском популацијом нису нимало безбедни. Преко ноћи постају праве тврђаве.

Посетиоце ће до женског манастира Соколица довести стрми асфалтитрани пут окружен стеновитим ртовима. Као што назив говори, у овим висинама су претходно живеле само дивље птице. Најстарији део манастира потиче из прве половине 14. века, а његови ктитори су били браћа Мусић. Били су од утицаја на двору цара Лазара. Погинули су у бици на Косово-пољу и задобили венац мученика. У средњем веку је ту била само црквица, смештена испод стена у којима су живели пустињаци. Манастир је сада много млађи. Монахиње су дошле пре двадесет и једну годину и нашле ове грађевине у лошем стању. То што је успело да уради неколико монахиња уз помоћ тамошњих добровољаца је вредно поштовања. Да то није манастир, могло би нам се учинити да се налазимо у раскошном албиском пансиону: уредно засути тротоари, терасе обрасле планинским цвећем и узорно узгајане леје са поврћем и воћем. Поклоници овамо долазе због молитви, предивног вида са манастирског врха, а такође због драгоценог кипа Пресвете Богородице, која помаже неплодним паровима. Код ње долазе да се моле супружници из целог православног света. Под руковођењем игуманије мати Макарије сестре су се научиле иконописању, израђују вредне иконе. Овдашња иконописачка радионица је прославила манастир на целом Балкану. Иконе на иконостасу су такође

дело сестара, које сада раде велике формате за храм Светог Василија Острошког у Београду. Манастир Соколица не живи ван времена и простора иако посетиоц лако може да подлегне идиличној представи. Окружени Албанцима немају живот без проблема. Монахиње су морале да саграде зид око целог поседа да не би краве, овце и козе албанских суседа скрнавиле манастирски посад. Преко ноћи се манастир закључава десет пута и постаје тврђава.

У много већем миру живе монаси у мушком манастиру Бањска у долини над Митровицом. Задужбина је краља Стефана Уроша II. Милутина са почетка 14. века, који је поред саградио царску палату, конак и библиотеку. И око овог манастира је камени зид. Он потиче још из османлијског царства, у време кад су Турци манастир користили као затвор и коњушницу, тако да је постепено пропадао. Са обновом се започело тек пре десет година. Монаси из манастира Бањска су доста ћутљиви. Тихо и полако подижу манастир из рушевина, а њихова једина бучна забава је узгој пчела. Странце преко воље спроводе кроз рушевине и нерадо се фотографшу. Кажу да нису атракција за туристе. Косовски манастири служе као уточиште за околно становништво у немирним временима. А та ни из далека нису окончана.

Новинар Мартин Доразин из Чешког радија је објавио чланак о српским манастирима у часопису Lidé a Země

Свети Василије Острошки Чудотворац

Икона је рад сестара манастира Жупе никшићке.

Мала српска земља је изнедрила велики број светитеља кроз које се православни народ просвећивао и спасавао. У захумској области у којој је био Свети Сава пре него што је отишао на Свету гору, 1610. г. родио се Стојан. Васпитаван од побожних и благочестивих родитеља убрзо је постао монах и добио име Василије. Повећавајући свој подвиг удостојио се свештеничког и епископског чина. Не излазећи из своје келије видео је страдање

српског народа због агарјанског ропства и штитио га узносећи своје толпе молитве Господу. И данас Свети Василије чудесно помаже у невољама не само православним Србима него свима који му се обраћају. Његове нетљене мошти налазе се у манастиру Острог где долазе многи поклоници тражећи помоћ и исцељење. О чудима које непрестано чини овај светитељ се може више прочитати у Житијама Светих од Светог Јустина Поповића.

Срби заједнички прославили славу Светога Николе

Молитва, тамјан, кадионица,
икона, жито, колач, вино и свећа,
то је потребно да би се свечано
заблагодарило светитељу за
покровитељство код Господа.

Кад падне слава Светога Николе Мирликијског Срби
кажу да пола Србије слави а друга половина одлазе на
славу као гости. На исти начин је прослављен Свети
Никола и у Прагу у Дому народних мањина. Једина
разлика је била што су осим Срба били присутни
Руси, Украјинци, Чеси, Словаци и други.

